

PRISPEVEK K IMENOSLOVJU ZAHODNIH KARAVANK

BAVHE

STANKO KLINAR

Laskovec, Tišlerica, Mojstrovica, Vrh Bašce in Visoki Kurji vrh (ki mu bomo zanaprej verjetno morali reči samo Visoki vrh) stojijo v stranskem grebenu, ki je obrnjen na jug in je v Kresišču zahodno od Kepe pod pravih kotom pripet na glavni karavanski greben. Ta stranski greben se imenuje Bavhe. Vzhodno podnožje mu obliha potok Belca, zahodno Hladnik, južno podnožje tik ob Savi Dolinki se imenuje Tabre.

Imena Bavhe zemljepisna znanost ne pozna, a je med domačini običajno (četudi v nekoliko ožjem pomenu, glej tukaj v nadaljevanju) in kot nalašč pri roki za skupinsko poimenovanje celotnega grebena. Na njem je položaj trenutno tak, da se imena na zemljevidu — sklicujem se na zemljevid Julijske Alpe vzhodni del (leto 1994) — strižejo z izjavami domačinov. Ker pa se izjave domačinov strižejo tudi med sabo (nekaj je navskrižne konkurence med Belco in Srednjim Vrhom), je prav, da zemljepisna znanost poseže vmes in napravi red, kot to delata slovnica in pravopis v jeziku. Res pa je, žal, zemljepisna znanost tudi zanesljivim podatkovnikom slabo prisluhnila in je pomagala delati nered. Iz želje po jasnosti in dokončnosti predlagam, da bi se dogovorili o naslednjem:

Celotni greben od (izključno) Kresišča do (vključno) Visokega vrha naj se imenuje Bavhe, ker je enovito ime za skupnico zaželeno. Domačini sicer ime Bavhe uporabljajo le za zložne vzhodne pašnike pod vrhom Mojstrovice, vendar ima ta tako odlično osrednjo lego, da je primerno in mogoče ime raztegniti na celotni greben, ki enotno poimenovanje potrebuje. (Strogi domačini se temu protivijo, ohlapni pa ime že več ali manj tako uporabljajo — kolikor ga sploh še; življenje se je tako zelo spremenilo, da je na te predele gospodarsko in lovsko vezana le še pešička ljudi.) Bavhe v ožjem pomenu naj torej ostanejo ime za vzhodne pašnike na Mojstrovici, v širšem pa postanejo ime za celotni greben. (Glede »raztegovanja« imena naj v opravičilo navedem osrednji znameniti primer: *Alpe*, predvsem alemanska beseda in prvotno delno doma tudi v francoščini in italijansčini, izhajajoča iz latinščine, sicer slutena že v indoevropskih časih, pomeni prvotno *planina* (glej **Toni Hiebeler**, *Lexikon der Alpen*); to občno(!) ime, nekoč krajevno omejeno, se danes kot lastno ime *Alpe/Alpen/Alps/Alpi* za po Toniju Hiebelerju »najlepše gorovje na svetu« razteza od Azurne obale do Dunajskega gozda. Komur pa se hoče podobnih »raztegovanih« dokazov, jih bo našel za vsakim vogalom — tudi v tem spisu, glej v nadaljevanju odstavke o Mojstrovici; na novo uvedenim predlogom je le treba dati čas, da se uleži; dokler pomagajo delati red in mašiti vrzeli, naj bodo dobrodošli.)

Prvi vrh južno od Kresišča, 1839 m, je Laskovec, 1760 m, in ne Grajščica, kot piše na zemljevidu, kajti Grajščica (po domače Grajšca, okoli 1600 m) je kotla-

Kepe, lepota Karavank, z Visokega vrha

Foto: Stanko Klinar

sta planina/planja/raván, ki jo oklepajo Murnovec, Maloško poldne, Kresišče in Laskovec. Sedlič južno pod Laskovcem (v Srednjem Vrhju so vsa sedla »sedličiči«) se imenuje Velika trata in loči Laskovec od Tišlerice, 1757 m. Okrog slednje je bilo med domačini nekaj nesoglasja (imenovala naj bi se namreč raje Grmada), vendar je obveljalo, da se imenuje tako, a njene vzhodne pečine se imenujejo Grmade ali Grmadne peči. Pod njimi teče na vzhodni strani Graben.

Sedlič, 1641 m, južno pod Tišlerico — na ta sedlič pripelje od vzhoda (iz Belce) gozdna cesta — loči to od Gromovca, okoli 1770 m, ki je severni predvrh Mojstrovice. Zahodno od Sedliča, na jugozahodnem vznožju vrha Tišlerice, je planina Tišlerica (z vodo in koritom); južno od Sedliča, na zahodnem pobočju Gromovca, leži ovčja planina Široka planja. Izpod Sedliča in izpod Velike trate se spuščata grapi na jugozahod, vmes pa se v isto smer spuščata gozdnat hrbet Silov rob, ki loči obe grapi.

Mojstrovica, 1816 m, četudi sporna, ostane (ime naj bi pomenilo prvotno le širok žleb na Hladnikovi strani; po meleh na tej isti strani imenuje domačin **Vavčar** vrh tudi Melč; drugi mu pravijo »Pri piramidi« zaradi nekdanje triangulacijske piramide); njena blaga travnata vzhodna pobočja so Bavhe v ožjem pomenu besede, na njih se kraj pri obeh bajaranjih imenuje Mlačilo (po domače Mvačiv); tisto, kar je na zemljevidu planina Ravne, je v jeziku domačinov Têrčarica, Mikulovica (nekoliko nižje na vzhodu, približno 1400 m) pa je verjetno nekoliko preveč poknjžena; domačini pravijo Mikulica, in to je knjižno sprejemljiva oblika.

(Glede izgovarjave in pisave medpone *-ic-* so domačini sicer nedosledni: pri »Grajšci« in »Konjšci« — ta in Vanežnica in Bašca so omenjene v nadaljevanju tega spisa — nimajo nič proti, da se pišeta »Grajščica« in »Konjščica«, pri »Tišlerici« strogo nasprotujejo drugemu *-i-* in zahtevajo izgovorno pisavo »Tišlerca«, pri »Mikulici« in »Vanežnici« pa celo sami knjižno pedantno izgovarjajo *-ica* — verjetno poznajo imena bolj iz katastrskih map kot iz živega govora — in, razumljivo,

zahtevajo tako pisavo; naj mi oprostijo, ker sodim, da naj se knjižno vsa ta imena, ki imajo isto pono, zapišejo enako: *-ica*. Izjemo zagovarjam samo pri »Bašca«, ker bi poknjžena oblika /Baščica« ??/ pomenila preveliko odtujitev. — Če pa se kartografi in pisci vodnikov nazadnje vseeno odločijo za »Tišlerco«, jo bomo pač sprejeli, kot smo *Vratca* in *klopco* in *Polonco* in njim podobne.)

Kota 1810 m južno od Mojstrovce se imenuje Vrh Bašce, vmes je sedlo Konjščica. Na vzhod se spušča Kurji graben, a sklep Kurjega grabna pod Konjščico se imenuje Javorjeva peč. Z Vrha Bašce se spuščajo strma travnata pobočja na zahod na planino Bašca (okoli 1550 m), južno sedlo pred Visokim vrhom pa se imenuje Vanežnica.

Visoki Kurji vrh, 1820 m, najjužnejši in najvišji vrh v grebenu Bavh, naj bi bilo izmišljeno ime; domačini poznajo samo Visoki vrh; tudi jugozahodni predvrh Fajferca, 1573 m, naj bi bil v resnici Farjevec (po domače Farjovc; tam naj bi se bil nekoč ponesrečil neki duhovnik); jugovzhodni rob, v podaljšku vzhodni greben, je Kurji rob s koto Jurčev vrh, 1505 m, po domačiji Pri Jurču na Belci, in ne Jurčkov vrh, kot piše na zemljevidu. Zaselek v vznožju je Podkuže, ne Podkluze, in najvzhodnejša domačija v Srednjem Vrhu je Vavčar, ne Lavtižar. (Res pa je bil ta priimek tam doma — danes se pišejo Robič — kot beremo na spominski plošči: »V tej hiši se je rodil 11. decembra 1820 indijanski misijonar **Lovrenc Lavtižar** — zmrznil dne 3. 12. 1858 na Rdečem jezeru v Minnesoti, ZDA« — požrtvo-

valni mladenič je namreč šel po Baragovih stopinjah — vendar je bilo domače ime od nekdanj Vavčar, ne glede na uradni družinski priimek.)

Na južnem pobočju in zlasti vznožju Visokega vrha med Srednjim Vrhom in Belco je še veliko (za planinca dejansko nepomembnih) imen; na zemljevid bi kazalo vnesti Tabre približno na sredi med Gozd-Martuljkom in Belco, (severno) ob glavni cesti. Tik nad Vavčarjem, na zemljevidu 3 cm zahodno od Vršiča, 1497 m, je Vavčarjev Vršič (verjetno okoli 1200 m).

Pristopi na te vrhove bodo podrobneje opisani v četrti izdaji vodnika Karavanke, vendar opisi ne bodo posebno odrešujoči. Tu ni ne markacij ne smernih tablic, mnoge steze so propadle in zarasle, nekatere na strani Belce je uničila cesta. Najbolj zanesljiv vodnik ostaneta prejkoslej zemljevid in pustolovska žilica. In pogovor z domačini, če naletimo nanje. Tako napočez je mogoče te hribe pohvaliti kot nezavratne in nehudobne, na kraje morda celo kot zelo prijudne in nenaporne. Če pa kdo izziva usodo, mu seveda tudi na najpohlevnejšem hribu ni pomoči.

***

*Za pomoč in izvirne podatke (pa tudi za kozarček rujnega ob vroči debati — niso vsi Gorenjci strogo pregovorniki!) se zahvaljujem gospodu sodniku **Mihi Kersniku** iz Mojstrane, ki ima žive lovske (in po moji sitnobi tudi imenoslovne) stike z domoljubno zagretimi in domovinsko ponosno osveščenimi domačini na obeh straneh Bavh. Deo gratias!*

NOVA KNJIGA ZA PLANINSKO KNJIŽNICO

ZNAMENITOSTI KAMNIŠKO-SAVINJSKIH ALP

BOJAN POLLAK

*Pravzaprav je nenavadno, kako (tudi) lahko nastane knjiga. Ko so na enem od zasedanj kamniške občinske skupščine obravnavali osnutek odloka o zaščiti kamniškega Starega gradu, nakar naj bi sprejeli globalno zaščito za vse spomenike naravne in kulturne dediščine v kamniški občini, je inženir **Bojan Pollak**, občinski svetnik, sicer pa znani gorski reševalec in vodnik ter nasploh gornik od nog do glave, pripravil seznam nekaterih naravnih posebnosti Kamniško-Savinjskih Alp na kamniškem območju. »Ta seznam je videl **Marijan Stele**, ki je ravno takrat prevzel delo občinskega ministra za turizem,« piše v uvodu k svoji knjigi »Naravne znamenitosti Kamniško-Savinjskih Alp na kamniškem območju«, ki jo je letošnjo pomlad izdala Občina Kamnik. Šlo je za promocijo turizma kamniške občine, novi občinski minister je z avtorjevimi dovoljenjem objavil ta seznam »in na novinarski konferenci ob koncu poletja 1993 izjavil, da pripravljamo izdajo opisov teh znamenitosti. To me je presenetilo, saj se še nisem nameraval ukvarjati s tem. Toda nisem ga hotel postaviti na laž, ker mi je zaupal. In tako mi ni preostalo nič drugega, kot da sem začel resneje zbirati*

podatke o naravnih posebnostih, predvsem pa jih obiskovati, preverjati in fotografirati.«

Lansko jesen, ko je bila zbrana večina podatkov, se je avtor skupaj z založnikom odločil objaviti to, kar je zbral — ne vseh 52 načrtovanih znamenitosti tako, kot si je bil zamislil, pač pa toliko, kolikor je imel gradiva na voljo. »Predvidevam, da bi bile lahko manjkajoče posebnosti vključene ali v prvi ponatis, verjetneje pa v posebni knjižici, saj je zbranega že precej gradiva in tudi fotografij. Tam bi poskusili popraviti tudi netočnosti in napake, ki so prav gotovo v tej knjigi, če jih bomo našli, poleg tega pa dodati še kakšno poglavje, kot na primer opise izletov in tur z obiskom več naravnih znamenitosti na isti turi, izletu in podobno,« kot v predgovoru piše Bojan Pollak.

V dolgem uvodu avtor uvaja bralca v svojo knjigo in predvsem pojasnjuje, kako izkušen mora biti človek, ki se odpravi na ogled posamezne znamenitosti, kakšno opremo naj vzame s seboj, kako zahtevno pot lahko pričakuje, ali naj se morebiti celo dogovori za spremstvo izkušenega vodnika določene kategorije, od kod je najprimernejši dostop, kdaj se je najprimerneje odpraviti na pot in kakšno literaturo naj bi obiskovalec prej pregledal.